

Uzaktan Eğitimle Gerçekleştirilen Öğretmenlik Uygulaması Dersine İlişkin Görüşlerin İncelenmesi: Öğretmen Adayı Perspektifi

Abdullah Koray^{1*} & Canay Pekbay¹

¹Kurum, Ülke Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Ereğli Eğitim Fakültesi, Türkiye

Gönderilme Tarihi (Received): 17/11/2022

Kabul Tarihi (Accepted): 08/12/2022

Düzeltilme Tarihi (Revised): 05/12/2022

Yayınlanma Tarihi (Published): 28/12/2022

Özet

Bu araştırmada, Fen bilgisi öğretmen adaylarının pandemi döneminde uzaktan eğitimle gerçekleştirilen Öğretmenlik Uygulaması dersine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri, 2020-2021 eğitim-öğretim yılında bir devlet üniversitesinde öğrenim gören son sınıf 8 fen bilimleri öğretmen adayından toplanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Öğretmen adayları ile yapılan görüşmeler doğrultusunda elde edilen veriler, nitel veri analiz tekniklerinden içerik analizi ile çözümlenmiştir. Çalışma sonuçlarına göre; öğretmen adayları uzaktan eğitim sürecinin teknolojiyi kullanmalarına, ders planı hazırlamaya ve ders anlatımlarına fırsat vermesi bakımından sürecin katkısı olarak görürlerken, uzaktan eğitim sürecinde mekândan ve zamandan bağımsız olmayı da sürecin olumlu yönü olarak belirtmişlerdir. Öğretmen adayları öğretmenlik uygulamasının uzaktan eğitimle gerçekleştirilmesine yönelik genel olarak olumsuz görüş bildirirken; süreçte iletişim, öğretim süreci ve teknik donanım ile ilgili zorluklar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bu zorluklara bağlı olarak öğrencileri derse katmada, gözlem ve değerlendirme yapmada, deney uygulamaları gerçekleştirilmede sorunlarla karşılaştıklarını ifade etmişlerdir.

Anahtar kelimeler: Pandemi, uzaktan eğitim, öğretmenlik uygulaması, öğretmen adayı

Examination of Opinions on Teaching Practice Lesson Performed with Distance Education: A Pre-service Teacher Perspective

Abstract

In this study, it was aimed to determine the views of pre-service science teachers about the teaching practice course, which was carried out with distance education during the pandemic period. The study was carried out using case study, one of the qualitative research methods. Research data were collected from 8 senior pre-service science teachers studying at a state university in the 2020-2021 academic year. In the research, a structured interview form was used as a data collection tool. The data obtained in line with the interviews with the preservice teachers were analyzed by content analysis, one of the qualitative data analysis techniques. According to the results of the study while the pre-service teachers saw the distance education process as a contribution to the process in terms of allowing them to use technology, prepare lesson plans and lectures, they also stated that being independent of space and time in the distance education process is a positive aspect of the process. While pre-service teachers generally expressed negative opinions about the implementation of teaching practice through distance education, they stated that they had difficulties in communication, teaching process and technical equipment in the process. Depending on these difficulties, they stated that they encountered problems in integrating students into the course, making observations and evaluations, and performing experimental applications.

Key words: Pandemic, distance education, teaching practice, pre-service teacher

*Sorumlu Yazar: E-mail: korayabdullah@gmail.com

Orcid No: 0000-0002-2972-1317

Atıf (Citation): Koray, A., & Pekbay, C. (2022). Uzaktan eğitimle gerçekleştirilen öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüşlerin incelenmesi: öğretmen adayı perspektifi. *Turkish Journal of Primary Education (TUJPED)*, 7(2), 117-131. **Doi:** 10.52797/tujped.1206002

GİRİŞ

Covid 19 virüsünün yol açtığı salgın iki yılı aşkın bir süredir bütün dünya ülkelerinin en önemli gündem maddesi haline gelmiş ve yarattığı sağlık sorununun yanı sıra ekonomi, eğitim, sosyal alanlarda pek çok başka soruna yol açmıştır. İlk günden itibaren artan vakalar ve gerçekleşen ölümler neticesinde, birçok ülkede toplu yapılan bütün etkinlikler iptal edilmiş ve virüsün bulaşıcılığını azaltmak için sosyal mesafe ve hijyen önlemlerinin alınması gerektiği bilgisi, bireylere paylaşılmıştır. Virüs yayılımının 2019 Aralık ayında başlaması ve 2020 Mart ayında “pandemi” ilan edilmesiyle beraber, “eğitim” alanında da ne gibi önlemler alınması gerektiği sorgulanmış ve her ülke kendi eylem planını hazırlama yoluna gitmiştir. Öncelikle toplumun geniş bir kitlesini oluşturan öğrenci ve öğretmenler arasında virüs yayılımının engellenmesi amacıyla fiziksel ortamda yapılan yüz yüze eğitime ara verilmesi söz konusu olmuştur (Angoletto ve Queiroz, 2020). Fakat pandeminin kısa sürede sona ermeyeceği gündeme geldikten sonra, eğitimle ilgili yaşanacak sorunların etkilerini hafifletmek ve pandemi sonrası dönemde başka problemlerin oluşmasını engellemek adına en etkili çözüm yollarından birinin uzaktan eğitime geçmek olduğu değerlendirilmiştir (Giannini ve Lewis, 2020; Karakaş, 2020). Türkiye’de Mart 2020’de görülen ilk Covid-19 vakası ve zamanla artan vaka sayısı ile tüm eğitim kademelerine üç hafta ara verilmiştir. Daha sonra da 2019-2020 güz dönemine kadar eğitim öğretime uzaktan devam ettirilmesine karar verilmiştir (MEB, 2020). Pandemi ile ara verilen yükseköğretim sisteminde de 23 Mart 2020 tarihi ile 2019-2020 bahar yarıyılı tamamen uzaktan ve açık öğrenme sistemi ile sürdürülmesine karar verilmiştir. Uzaktan eğitim, bilgisayarlar ve diğer kitle iletişim araçları sayesinde yüz yüze eğitime alternatif bir yol olarak görülmüştür.

Anı başlayan salgın sürecinde eğitimin bütün öğrenciler için kesintisiz devam edebilmesi adına tercih edilen uzaktan eğitim; öğrenci ve öğretmenlerin aynı zaman diliminde farklı mekânlarda olduğu bir ortamda, farklı teknolojik imkânlarla birlikte uygun öğretim yöntemlerinin kullanılmasıyla öğrenmenin gerçekleştirilmesi şeklinde tanımlanmaktadır (Demir, 2014; Kaya, 2002; Moore ve Kearsly, 1996). Geçmiş 150 yıla kadar uzanan bu çağdaş eğitim modeli ilk olarak mektupla öğretim şeklinde başlamış, sonraki yıllarda kitap, dergi, broşür, ders notu vb. yayınlarla devam etmiş, 1950’li yıllardan sonra televizyon ve videonun kullanımı ile görsel ve işitsel boyut kazanmış, 1990’lı yıllardan itibaren ise bilgisayar ile İnternetin (web) entegrasyonu ile birlikte dünya çapında hızla yayılmış ve asıl tanınırlığına ulaşmıştır (Ergüney, 2017; Kazmer ve Caroline, 2004; Özdemir ve Gündoğan Önderöz, 2022). Son yüzyılda iletişim teknolojilerindeki gelişmeler ve yarattığı bilgi akışındaki hız, uzaktan eğitimin daha iyi standartlarda kullanımına da izin vermektedir. Mesaj alışverişinin kaynak ve alıcı arasında çift yönlü olmasını sağlayan bilgisayar, internet, veri tabanları, uydu teknolojileri gibi etkileşimli iletişim araçlarının yaygınlaşmasıyla uzaktan eğitim geniş kitlelerin eğitimi için çok önemli hale gelmiştir. Öğretici ve öğrenenlere zaman ve mekân serbestisi sağlayan uzaktan eğitimde, içeriği oluşturan bilgi ve becerilerden, kullanılan materyal, yöntem ve tekniklere kadar pek çok öğretimsel süreci güncelleyebilme kolaylığı bulunmaktadır (Simonson, 2007; Rovai ve Barnum, 2003; Ruksasuk, 1999). Uzaktan eğitim çağın gerektirdiği hız ve esnekliği taşıdığı için öğrenme süreçlerinde kullanışlı ve alternatif bir yöntem olarak görülmektedir. Ancak pandemi öncesi dönemde yüz yüze eğitimi destekleyici nitelikte kullanılan ve verimli olduğu değerlendirilen uzaktan eğitimin (Yılmazsoy ve Kahraman, 2018), pandemi döneminde yüz yüze eğitimin de yerine geçecek şekilde kullanılması, avantajlarının yanı sıra dezavantajlarının da görülmesine yol açmıştır. Teknik donanım yetersizliği, uzaktan öğretim yöntem ve tekniklerinin işlevsel kullanımındaki sınırlılıklar, öğretmen ve öğrenci rollerindeki alışık olunmayan durumlar, iletişim sorunları ve ölçme değerlendirmedeki problemler bu dezavantajlardan bazılarıdır (Deli, Koray ve Kahraman, 2022; Pekbay ve Koray, 2022; Yolcu,

2020). Pandemi döneminde kısa bir sürede çok geniş kitleler için uzaktan eğitime geçilmesi sürecinde yaşanan olumsuzlukların sebebi uzaktan eğitim sürecine hazırlıksız yakalanmak olabilir.

Pandeminin ortaya çıkmasıyla birlikte, yüz yüze eğitimin yapılamadığı süreçte, yüksek öğretim kademesinde de uzaktan eğitime geçilmiş, pek çok lisans ve lisansüstü program için dersler etkileşimli (senkron) ya da etkileşimli olmayan (asenkron) olarak uzaktan yürütülmüştür. Öğretmen yetiştirme programlarında bütün dersler çevrimiçi ortamlara aktarılmış, bu ortamlarda derslerin verimli bir şekilde işlenmesi için gereken önlemler alınmaya çalışılmıştır. Örneğin derslerin senkron şekilde işlenmeye özen gösterilmesi, üniversitelerin uzaktan eğitim sistemlerini hemen güncellemeleri bu önlemlere örnek olarak verilebilir. Uzaktan işlenmek zorunda kalınan öğretmenlik lisans derslerinden biri de, Öğretmenlik Uygulaması dersi. Öğretmenlik Uygulaması dersi yüz yüze eğitimde, öğretmen adaylarının bir fiil okul ortamında olmaları gereken ve öğrencilerle birlikte etkileşime girdikleri, büyük bölümü uygulama olan bir lisans dersi. Bu ders MEB mevzuatına (1998/2493) göre; “öğretmen adaylarına, öğretmen olacağı alanda ve öğretim düzeyinde, bizzat sınıf içinde öğretmenlik becerisi kazandıran ve belirli bir dersi ya da dersleri planlı bir şekilde öğretmesini sağlayan; uygulama etkinliklerinin tartışılıp değerlendirildiği bir ders” olarak tanımlanmaktadır. Öğretmen adaylarının mesleklerini gelecekte en iyi şekilde icra edebilmeleri adına Öğretmenlik Uygulaması dersinin nitelikli bir şekilde verilmesi önemlidir (Baran, Yaşar ve Maskan, 2015; Şimşek, Alkan ve Erdem, 2013). Ders, ayrıca, öğretmen yetiştirme lisans programlarının miğfer derslerinden biri olup, uygulamalı ders olması ve gerçek ortamlardaki öğrenme süreçlerini barındırması bakımından yüz yüze işlenmesi gereken bir ders özelliği taşımaktadır. Bu bağlamda; uzaktan eğitimle yürütülen Öğretmenlik Uygulaması dersinin öğretmen adaylarının yetişmesine ne tür bir katkıda bulunacağı ya da olumsuz durumlar yaratacağı merak konusudur. Bu noktada öğretmen adaylarının yaşadıkları deneyimler için gösterecekleri tepkilerin ve uygulama tercihlerinin neler olacağı ve hali hazırda öğrendikleri bilgilerin veya görüşlerinin bu süreçler için ne kadar katkı sağlayacağını görmek öğretme yetiştirme süreçlerinin etkinliğinin değerlendirilmesi açısından önemli olabilir.

Pandemi öncesi dönemde Öğretmenlik Uygulaması derslerinin işleniş durumlarıyla ilgili öğretmen ve öğretmen adaylarının görüşlerine yer veren çalışmalara rastlanmıştır (Aslan ve Sağlam, 2018; Baştürk 2009, 2020; Bay, Şeker ve Alisinanoğlu; Saka, 2019). Bu çalışmalar daha ziyade yüz yüze işlenen Öğretmenlik Uygulaması derslerinde karşılaşılan durumları, dersin ve okulun özellikleri, ayrıca paydaşlar açısından ele alma, eksik ya da olumlu yönleri ortaya koyma üzerinedir. Pandemi süreciyle birlikte Öğretmenlik Uygulaması derslerinin uzaktan eğitimle işlenmesine yönelik çalışmalar ise daha kısıtlı olmakla birlikte farklı öğretmenlik alanlarında yapılmış ve sonuçları ortaya konmuştur (Akmeşe ve Kayhan, 2021; Aydın, 2021; Aygüneş, Mirzeoğlu ve Güneş, 2022; Güven ve Uçar, 2021; Kalkan ve Yıldız, 2022; Koç, 2020). Aygüneş ve diğerleri (2022) tarafından Beden Eğitimi ve Spor bölümlerinde okutulan Öğretmenlik Uygulaması dersinin paydaşlarıyla yapılan çalışmada; uzaktan yürütülen derslerin problem çözme ve yaratıcılığı geliştirmesi, çevrimiçi deneyim sağlaması, teknoloji kullanımını arttırması, ekonomiklik gibi avantajlarının olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca aynı çalışmada, sınırlı iletişim, düşük katılım, fırsat eşitsizliği, beceri ve motivasyon yetersizliği gibi dezavantajlar da tespit edilmiş, ayrıca dersin yüz yüze verilmesi gerektiği ortaya konmuştur. Başka bir araştırmada, İlahiyat alanında okutulan Öğretmenlik Uygulaması dersi ile ilgili öğrenci ve öğretmen adaylarının görüşleri alınmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre; öğrencilerin uzaktan eğitim ortamlarında, soru sorma ve cevap vermede kendilerini daha rahat hissettikleri belirlenmiş, ancak motivasyon eksikliğinin, teknik sorunların ve takım çalışması yapamama gibi dezavantajların da olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Koç, 2020). Güven ve Uçar

(2021) tarafından yapılan bir çalışmada uzaktan yürütülen Öğretmenlik Uygulaması derslerine yönelik öğretmen adaylarının görüşleri alınmış, derslerin işleniş şekline ve internet sorunları yüzünden dersi yetersiz buldukları ve dersin bu şekilde işlenmesinin tecrübe açısından eksiklik yaratacağı belirtilmiştir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, fen bilgisi öğretmen adaylarının pandemi döneminde uzaktan eğitimle gerçekleştirilen Öğretmenlik Uygulaması dersine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Pandemi döneminde uzaktan eğitim, bireylerin eğitimiyle ilgili önemli bir ihtiyacı gidermiş olmasına rağmen, bütünüyle yüz yüze eğitime alternatif bir yol olarak görülmemiştir (Tuncer ve Bahadır, 2017). Yüz yüze eğitimin en önemli avantajı olan etkileşim boyutu, uzaktan eğitimde eksiklik olarak değerlendirilmektedir (Huss, Sela ve Eastep, 2015; Kaysi ve Aydemir, 2017). Uzaktan eğitimin taşıdığı dezavantajların nasıl giderilebileceği, özellikle bireylerle etkileşim boyutunun ne şekilde güçlendirilebileceği ile ilgili çözüm önerileri üretmek için başka araştırma sonuçlarına ihtiyaç vardır. Bu noktada pandemi ve uzaktan eğitim sürecinin paydaşları olan öğretmen, öğrenci ve öğretmen adaylarının görüşlerini almak, staj dersleriyle ilgili çeşitli iyileştirmeleri yapmak adına önemlidir. Öğretmen adaylarının çevrimiçi işlenen Öğretmenlik Uygulaması dersi ile ilgili düşünceleri, öğretmen yetiştirme bağlamında gelecekte yapılacak uzaktan eğitim çalışmalarına ışık tutabilir ve yapılacak uygulamaların kalitesini artırıcı yönde kullanılabilir. Yapılan çalışmada öğretmen adaylarının görüşleri, nitel veri toplama araçlarının kullanılmasıyla elde edilmiştir. Bu noktada elde edilen verilerin incelenmesiyle ulaşılan sonuçların, başka araştırma sonuçlarıyla karşılaştırılması, benzer ve farklı yönlerin ortaya konulması, daha derin analizlerin yapılması ve alan yazına katkı sağlamak adına önemlidir. Buradan hareketle araştırmanın problem cümlesi: “Fen bilgisi öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersinin uzaktan yürütülmesiyle ilgili görüşleri nasıldır?” şeklindedir. Alt problemler ise şu şekildedir:

1. Fen bilgisi öğretmen adayları Öğretmenlik Uygulaması dersinin çevrimiçi yürütülmesinin olumlu yanlarını nasıl değerlendirmektedirler?
2. Fen bilgisi öğretmen adayları Öğretmenlik Uygulaması dersinin çevrimiçi yürütülmesinin olumsuz yanlarını nasıl değerlendirmektedirler?
3. Fen bilgisi öğretmen adaylarının sürece yönelik önerileri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırma nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Çevrimiçi işlenen Öğretmenlik Uygulaması dersi ile ilgili öğretmen adaylarının görüşlerinin incelendiği bu çalışmada durum çalışması yönteminin kullanılmasının gerekçesi; öğretmen adaylarının dersin işleniş süreci ile ilgili sahip oldukları olumlu ve olumsuz görüşlerin ele alınarak, konu ile ilgili daha derinlemesine bilgi sahibi olmaktır. Nitel yolla oluşturulan bilimsel sorulara yanıt aramak için kullanılan durum çalışması, Merriam (2013) tarafından sınırlı bir sistemin derinlemesine betimlenmesi ve incelenmesi olarak tanımlanmaktadır. Durum çalışmaları bir durumu ortaya çıkaran ince noktaları betimlemek, durumla ilgili alternatif açıklamalar yapmak ya da durumu değerlendirmek için kullanılabilir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2018). Bu çalışmada incelenen durum “uzaktan gerçekleştirilen Öğretmenlik Uygulaması dersi süreci” dir.

Katılımcılar

Çalışmanın katılımcılarını Batı Karadeniz’de bulunan bir üniversitede öğrenim gören 4. sınıf fen bilgisi öğretmen adayları oluşturmaktadır. 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Öğretmenlik Uygulaması dersini çevrimiçi olarak alan 16 öğretmen adayından gönüllük ilkesine bağlı kalınarak 8’inden veriler toplanmıştır. Bu çalışmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örneklemeyle katılımcılar örnekleme dâhil edilmiştir. “Çevrimiçi Öğretmenlik Uygulaması dersini alan 4. sınıf fen bilgisi öğretmen adayı olmak” çalışmada belirlenen ölçütü oluşturmaktadır. Gönüllülük ilkesine dayalı olarak, çalışma kapsamında 8 öğretmen adayı ile birebir görüşmeler yapılmıştır. Öğretmen adayları 20-21 yaş aralığında olup, 7 kadın ve bir erkekten oluşmaktadır. Katılımcıların her biri Öğretmenlik Uygulaması dersini ilk defa ve çevrim içi olarak almaktadırlar.

Uygulama Süreci

Bu araştırma kapsamında pandeminin ilan edilmesiyle birlikte çevrimiçi olarak Öğretmenlik Uygulaması dersini yürütmek bağlamında dersin yüz yüze yapılan planlamaları gözden geçirilmiştir. Böylece dersin uzaktan işlenmesine yönelik gerekli güncellemeler yapılmış ve ders öncesinde planlama ve etkinlikler öğrencilere tanıtılmıştır. Dersin ilenışine yönelik planlama Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Uygulama Süreci

Haftalar	Etkinlik Adı
1	Öğretmen ve öğrencilerle tanışma, okul ve öğrenci profilini gözleme, dersleri izleme ve raporlaştırma.
2	İlgili branş öğretmeni ile beraber poster hazırlama ve yapılan çalışmaların öz değerlendirme formunda özetlenerek tanıtılması (Fotoğraflarını koyunuz). (Bireysel)
3	İlgili branş öğretmeni ile birlikte hazırlık çalışmalarına başlanan “Bilim şenliği” ne ilişkin kapsamlı bir program ve etkinlikler tasarlama raporunun tamamlanması. (Grup etkinliği)
4	Farklı soru türlerini kapsayan karma bir sınav hazırlama, uygulanma ve öz değerlendirme formunda analiz etme. (Bireysel)
5	EBA ile ilgili (kullanımı, veri girişi, işlevi) hakkında ilgili branş öğretmeninden bilgi almak ve bu bilgileri rapor etme (Grup etkinliği)
6	Ders gözlemi
7	Ders gözlemi
8	Ders gözlemi
9	Ders anlatımı
10	Ders anlatımı
11	Ders anlatımı

Tablo 1’e göre öğretmen adayları ilk beş hafta tabloda geçen etkinlikleri yapmakla görevlendirilmiştir. Bu etkinliklerin nasıl yapılacağı ayrıntılı olarak yazılı ve sözlü olarak açıklanmıştır. Ders gözlemlerinin yapılacağı haftalar için öğrenci ve öğretmen rollerinin nasıl olduğu ve sınıf içi etkinliklerin nasıl uygulandığı gibi soruları içeren ders gözlem formu geliştirilmiş ve öğrencilerin bu forma göre gözlem yapmaları istenmiştir. Ders anlatımları için ise öğretmen adaylarından 5E yöntemine göre ders planları hazırlamaları istenmiş, bu planlar dersin öğretmeni ve uygulama öğretim elemanı tarafından gözden geçirildikten sonra, planı çevrimiçi şekilde uygulamaları istenmiştir.

Veri Toplama Aracı

Çalışmada kullanılan veri toplama aracı yarı yapılandırılmış görüşme formudur.

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Araştırmada veriler, araştırmacının öğretmen adayları ile gerçekleştirdiği yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilmiştir. Araştırmada ikisi alan eğitimi uzmanı ve biri ölçme değerlendirme uzmanı olmak üzere üç uzmanın görüşleri alınarak, ölçme aracının kapsam geçerliliği sağlanmıştır. Soruların anlaşılabilirliği, araştırma amacına ve kapsamına uygunluğu, yeterliliği gibi konularda uzmanların görüşlerine göre çeşitli düzeltmeler yapılarak görüşme formuna son hali verilmiştir. Uzman görüşlerinden sonra özellikle sorulara sondalar eklenmiştir. “Öğretmenlik Uygulaması derslerinin uzaktan eğitimle gerçekleştirilmesine yönelik iletişim bağlamında düşünceleriniz nelerdir?” sorusuna uzman görüşlerinden sonra “Olumlu, olumsuz, ne yapılabilir?” sondaları eklenmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu 11 sorudan oluşmakta olup, görüşmenin ilerleyişine göre, daha derinlemesine bilgi edinmek amacıyla ayrıntı (sonda) sorular da sorulmuştur. Pandemi dönemi olması sebebiyle görüşmeler çevrimiçi olarak zoom uygulaması üzerinden gerçekleştirilmiş, katılımcıların görüşmelerde kendilerini rahat hissetmeleri için her türlü önlem alınmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan örnek sorular şu şekildedir:

“Öğretmenlik Uygulaması derslerinin uzaktan eğitimle gerçekleştirilmesine yönelik iletişim bağlamında düşünceleriniz nelerdir?”

“Öğretmenlik Uygulaması derslerinin uzaktan eğitimle gerçekleştirilmesine yönelik yapılan uygulamalar bağlamında düşünceleriniz nelerdir?”

Verilerin Analizi

Verilerin çözümlenmesinde mülakatlar neticesinde elde edilen verilerin çözümlenmesi için nitel veri analizi tekniklerinden betimsel analiz kullanılmıştır. Nitel veri analizi ile alan yazındaki çeşitli sınıflamalar dikkate alındığında, her nitel araştırmacı için önemli olan üç temel kavramın betimleme, analiz ve yorumlama olduğu görülmektedir (Simsek & Yıldırım, 2011). Betimleme; araştırma kapsamında toplanan verilerin araştırma problemi ile ilgili olarak neleri söylediğini belirleme sürecidir. Analiz, veri setinde açıkça görülemeyen temaların kavramsal sınıflamalar yardımıyla ortaya çıkarılması ve bu temalar arasındaki ilişkilerin açıklanması sürecidir. Yorumlama ise katılımcılar tarafından söylenenler ya da katılımcılarda gözlenenlerin ne anlama geldiğini ortaya koyma sürecidir (Simsek & Yıldırım, 2011). Görüşme verilerinin analizi sonucunda fen bilgisi öğretmen adaylarının uzaktan eğitimle gerçekleştirilen fen derslerine yönelik görüşleri; “Sürecin Etkililiğine İlişkin Görüşler”, “Karşılaşılan Olumsuzluklar İle İlgili Görüşler” ve “Sürece Yönelik Öneriler” olmak üzere üç tema altında incelenmiştir.

Veri dökümleri araştırmacılar tarafından birbirinden bağımsız olarak okunarak oluşturulan temalar karşılaştırılarak görüş birliği ve görüş ayrılığına bakılmıştır. Veri analizinin güvenilirliği, Miles ve Huberman’ın (1994) tutarlılığın hesaplanmasında aşağıdaki uyuşum yüzdesi formülü kullanılarak hesaplanmış ve uyuşum yüzdesi %97 bulunmuştur. Çalışmada, araştırma kategorilerine göre elde edilen verilerden doğrudan alıntılama yapmak suretiyle bulgular elde edilmiştir. Görüşlerine yer verilen öğretmen adayları için kendi isimleri dışında kod isimler kullanılmıştır. Bu isimler Öğretmen Aday1 (ÖA1), Öğretmen Aday2 (ÖA2),... şeklindedir.

Etik Uygulamalar

Çalışmanın amacı doğrultusunda çalışma öğretmen adayları ile gerçekleştirilmiştir. Uygulama öncesinde Zonguldak Bülent Ecevit üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulundan (25.05.2021 tarih ve 41594 sayılı) gerekli izin alınmıştır. Çalışmaya öğretmen adayları gönüllü olarak katılmışlardır. Bunun için gönüllü katılım formu hazırlanmıştır.

BULGULAR

Çalışmada pandemi sürecinde Öğretmenlik Uygulaması dersini çevrimiçi alan fen bilgisi öğretmen adaylarının dersin işlenişi hakkındaki görüş ve deneyimlerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu kapsamda veriler belirlenen temalara göre sunulmuştur.

“Sürecin Etkililiğine İlişkin Görüşler” Temasına Ait Bulgular

Öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersinin uzaktan yürütülmesi ile ilgili etkililiğe ilişkin görüşleri; dersin katkıları ve dersin sevilen yönleri olmak üzere iki alt temada değerlendirilmiştir. Oluşturulan alt temalar ve kodlar Tablo 2’de ayrıntılı olarak gösterilmiştir.

Tablo 2. Sürecin Etkililiğine İlişkin Görüşler Temasına Göre Elde Edilen Kodlar

Alt temalar	Kodlar
Katkısı	<ul style="list-style-type: none"> • Teknoloji ile iç içe olunması • Ders planı hazırlamaya fırsat vermesi • Ders anlatımlarına fırsat vermesi
Sevilen Yönler	<ul style="list-style-type: none"> • Zamandan ve mekandan bağımsız olması • İletişim halinde olunması

Öğretmen adaylarının olumlu olarak söyledikleri “teknoloji ile iç içe olunması, ders planı hazırlamaya fırsat vermesi ve ders anlatımlarına fırsat vermesi” sürecin katkıları alt teması altında kodlanmıştır. Öğretmen adayları uzaktan Öğretmenlik Uygulaması dersi ile ilgili genelde olumsuz görüş bildirseler de bir öğretmen adayı dışında diğer öğretmen adayları olumlu görüş bildirmişlerdir. Öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersinin uzaktan yapılması ile ilgili söyledikleri “teknoloji ile iç içe olunması, ders planı hazırlamaya ve ders anlatımlarına fırsat vermesi” sürecin katkıları alt temasında kodlanmıştır. Uzaktan eğitim sürecinde teknoloji ile iç içe olunması, öğretmen adaylarının en çok söylediği ifade olmuştur. Bununla ilgili olarak ÖA1, ÖA2, ÖA3, ÖA6 ve ÖA7 uzaktan eğitim sürecinde teknolojiyi sık sık kullanmalarının kendilerine katkı sağladıklarını belirtmişlerdir. ÖA1’in buna yönelik görüşü “*Gelişen teknoloji çağında, öğretmen adayları bu sayede teknolojik materyaller hazırlamayı ve bu teknolojik materyalleri geliştirme becerisini kazanmaktadır. Özellikle biz Fen Bilimleri öğretmen adayları için bilgisayar destekli fen öğretiminin önemi çok daha büyüktür. Yüz yüze eğitimin yeniden başladığı süreçte bile çevrimiçi materyal ve dokümanlar kullanılmalıdır. İnternet ortamında erişimi oldukça kolay materyaller hazırlamak mümkündür. Bunları öğrencilere ulaştırmak ve uygulamak, onlarla birlikte çalışmalar yapmak kolay hale gelmektedir.*” şeklindedir. ÖA2 ise sürecin tek olumlu yanının teknoloji ile ilgili kendisine katkı sağladığını “*Öğretmenlik uygulamasını uzaktan eğitimle yapılmasının tek olumlu yanı uzaktan eğitimde kullanılan programları öğrenmiş olmamız*” sözleriyle belirtmiştir. Sadece ÖA6, uzaktan eğitim sürecinin teknoloji katkısının yanında kendisine ders planı hazırlama ve ders anlatımı fırsatı vermesini de söylemiştir. ÖA6 ders planı hazırlama ile ilgili “*Öğretmenlik Uygulaması dersi uzaktan eğitimde her ne kadar yüz yüze eğitim gibi etkili olmasa da yine de benim için birçok katkı sağladı. Özellikle bu ders kapsamında hazırlamış olduğumuz ders planlarının meslek hayatımı olumlu yönde etkileyeceğini düşünüyorum.*” şeklinde görüş bildirirken aynı zamanda “*Hazırladığımız etkinliklerinde çok faydalı ve yine ileriki meslek hayatlarımızda bize yol gösterici etkinlikler olduğunu düşünüyorum. Bence bu dersin en etkili yönü ders anlatımları oldu.*” sözleriyle de ders anlatımı yönünden katkısı olduğunu dile getirmiştir.

Öğretmen adayları Öğretmenlik Uygulaması dersinin uzaktan eğitim süreci ile yürütülmesinin sevilen yönleri alt teması altında “zaman ve mekândan bağımsız olması ve iletişim halinde

olunması”ndan bahsetmişlerdir. Buna yönelik sadece üç öğretmen adayı görüş bildirmiştir. ÖA 6 ve 8, süreçte sürekli iletişim halinde bulunulmasını ve bunun kolay olmasını sevindiklerinden bahsetmişlerdir. Buna yönelik ÖA8 “*Öğretmenlik uygulamasının derslerinin uzaktan eğitimle gerçekleştirilmesinde olumlu olarak görebileceğim tek şey staj öğretmenlerimizle istenilen zamanda istediğimiz gibi ulaşmamız olabilir. Eğer yüz yüze eğitim olsaydı bu şekilde sıklıkla görüşemeyecek ve geri dönütler alamayacaktık. Eğer yüz yüze eğitime geçilirse bu şekilde toplantılar gerçekleştirilerek daha çok dönüt alma imkânı olacaktır.*” şeklinde görüş bildirirken hem de süreçte aldıkları geribildirimlere de vurgu yapmıştır. ÖA4 ise süreçte zamandan ve mekândan bağımsız olmanın hoşuna gittiğine değinmiştir. Bunu da “*İstediğimiz, ihtiyacımız olduğu her an öğretmenimize ulaşip zoom üzerinden toplanma şansımız vardı. Zamana ve mekâna bağlı kalmadık. Evimizde, dışarıda bulunduğumuz her yerde hemen bağlanma şansına sahiptik. Katılım sağlayamadığım dersleri, yapılan ders kayıtları sayesinde daha sonra izleme imkânım oldu.*” sözleriyle dile getirmiştir.

“Karşılaşılan Olumsuzluklar İle İlgili Görüşler” Temasına Ait Bulgular

Öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersinin uzaktan yürütülmesine yönelik olumsuz görüşleri; zorluklar ve sevilmeyen yönler olmak üzere iki alt temada değerlendirilmiştir. Oluşturulan alt temalar ve kodlar Tablo 3’te ayrıntılı olarak gösterilmiştir.

Tablo 3. Karşılaşılan Olumsuzluklar İle İlgili Görüşler Temasına Göre Elde Edilen Kodlar

Alt temalar	Kodlar
Zorluklar	<ul style="list-style-type: none"> • Öğrencileri derse katmak • Gözlem yapmak • Değerlendirme yapmak • Deney uygulamaları gerçekleştirmek • İnternet erişimi • Teknolojik donanım • Okula alışma
Sevilmeyen Yönler	<ul style="list-style-type: none"> • İletişimin kısıtlı olması • Verimiz az olması • Yapılan etkinliklerin kısıtlı olması • Tecrübe eksikliği • Öğrencileri ve uygulama öğretmenini tanıyamama • Ders disiplininin az olması • Ders sürelerinin kısa olması

Öğretmen adayları öğretmenlik uygulamasının uzaktan eğitimle gerçekleştirilmesini genel olarak olumsuz bulmuşlardır. Bunun sebepleri arasında da öğretmen adaylarının süreç içerisinde zorlandıkları bazı noktalar olmasıdır. Öğretmen adayları uzaktan eğitim sürecinde; öğrencileri derse katmada, gözlem ve değerlendirme yapmada, deney uygulamaları gerçekleştirmede, internet erişiminde, teknolojik donanım ve okula alışma açısından zorlandıklarını dile getirmişlerdir. Bununla ilgili ÖA1 süreçte öğrencileri derse katmanın, gözlem yapmanın ve deney uygulamaları gerçekleştirmenin zorluklarından bahsetmiştir. ÖA1’in “*Yüz yüze gelemediğimiz öğrencileri kimi zaman derse adapte etmek, öğrencilerin öğrenme düzeylerini ve erişilerini net biçimde gözlemleyememek, yaparak yaşayarak öğrenmelerini ve yine Fen Bilimleri dersinde büyük yeri olan deney uygulamalarını yapamamak olumsuz etkilerindedir.*” sözleri bu düşüncesini destekler niteliktedir. Benzer şekilde ÖA2 de gözlem ve değerlendirme yapmanın zorluğundan bahsetmiştir. ÖA7 ise deney uygulamaları gerçekleştirmenin zorluğunu şu sözleriyle ifade etmiştir: “*Öğrencilerin okul ortamı yerine ev ortamında bulunmaları uygulamalı olarak etkinlikler, deneyler yapılmasını engelliyor.*”. Ayrıca ÖA7 buna ek olarak öğrencilerin evlerindeki teknik donanım eksikliği

sebebiyle öğrencilere deney yaptıramadıklarından yakınmıştır. ÖA4 ise zorlandıkları noktaların teknolojik donanım eksikliğini belirtirken internet erişiminin yarattığı zorluklardan da bahsetmiştir. ÖA4'ün buna yönelik ifadesi *“Uzaktan eğitime başladığımız ilk dönemlerde, evimizde yaşanan altyapı sorunu nedeniyle internet erişiminde sıkıntı yaşıyordum. İnternete sınırlı erişim sağladığım için, derslere katıldığım halde duyamadığım anlayamadığım kısımlar oluyordu. Kısacası internet erişimi sağlanamadığında tüm dersten uzak kalıyordum.”* şeklindedir. Son olarak ÖA6 ise, diğer öğretmen adaylarından farklı olarak okula alışma konusunda zorluk yaşandığından bahsetmiştir. Bunu *“Olumsuz yönü ise ilk başlarda derslere ve okul sistemine alışmakta ve ayak uydurmakta biraz zorlanmamız oldu.”* sözleriyle destelemiştir.

Öğretmen adayları yaşadıkları zorluklar ile ilgili olumsuz görüşlerin yanında süreç ile ilgili sevmediklerinden de olumsuz olarak bahsetmişlerdir. Öğretmen adaylarının söyledikleri *“iletişimin kısıtlı olması, verimiz az olması, yapılan etkinliklerin kısıtlı olması, tecrübe eksikliği, öğrencileri ve uygulama öğretmenini tanıyamama, ders disiplininin ve ders sürelerinin kısa olması”* sevilmeyenler alt teması altında kodlanmıştır. Öğretmen adaylarının büyük çoğunluğu süreçte öğrencilerle yüz yüze gelemedikleri için iletişimin olmamasını sevmediklerini söylemişlerdir. ÖA 1, 2, 5, 6 ve 8 bu yönde görüş bildirmişlerdir. ÖA6 ve 8'in bu yöndeki sözleri dikkat çekicidir. Çünkü öğretmen adayı 6 ve 8 aynı zamanda sürecin sevilen yönlerinde de iletişimden bahsetmişlerdir. Olumsuz olarak ise iletişimin farklı bir yönüne değinen ÖA6'nın bu yöndeki görüşü *“Öğretmenlik Uygulaması dersinin uzaktan eğitim ile verilmesinin olumsuz yönü ise ilk olarak sınıf ortamına girip öğrencilerle birebir iletişim kuramamamız oldu.”* şeklindedir. Benzer şekilde ÖA8'in *“Öğretmenlik Uygulaması derslerinin uzaktan eğitimle gerçekleştirilmesine yönelik olumsuz düşüncem staj esnasında öğrencilerle etkili bir iletişim kuramamak ve yüz yüze gelememek diyebilirim.”* sözleri ÖA6'nın sözlerini destekler niteliktedir. Hiçbir olumlu görüş belirtmeyen ÖA5 ise süreçte hem iletişim olmamasını hem de derslerin veriminin az olmasını olumsuz görüş olarak söylemiştir. Buna yönelik ÖA5'in görüşü şu şekildedir: *“Öğretmenlik Uygulaması dersinin uzaktan eğitimle gerçekleştirilmesi zorunlu tutulmadığı takdirde bu dersin kesinlikle yüz yüze gerçekleştirilmesi taraftarıyım. Çünkü ekranlar aracılığıyla öğrenciler ile etkileşimimiz çok az oluyor. Öğrencilerle yüz yüze eğitimde olduğu gibi etkileşimli bir sınıf ortamı yaratamıyoruz. Dolayısıyla bütün bunlar öğrencinin motivasyonuna veya ders sürecine, öğrenci başarısına, hedefe ulaşmaya olumsuz etki gösterebiliyor. Kendi adıma bu dersi kesinlikle yüz yüze eğitimle almayı isterdim. Çünkü verimli olması açısından Öğretmenlik Uygulaması dersinin zoraki bir durum olmadığı sürece yüz yüze gerçekleştirilmesi gerektiğini düşünüyorum.”*. Süreç ile ilgili olumsuz olarak söylenen bir diğer durum ise süreçte yeterince etkinlik yapılamamasıdır. Bununla ilgili olarak ÖA3'ün görüşü *“Yüz yüze eğitimde daha fazla imkân olduğu için daha çeşitli etkinlikler ve ders anlatımları yapabildik.”* şeklindedir. ÖA6 ise bu görüşe ek olarak *“Dersin uzaktan olması, sınıf ortamında bir tecrübe yaşayamamamıza sebep oldu”* sözleriyle, tecrübe eksikliğinden bahsetmiştir. ÖA 1, 6 ve 7 ise süreç içerisinde öğrencileri ve uygulama öğretmenini tanıyamadıklarından memnun olmadıklarını belirtmişlerdir. Bununla ilgili olarak ÖA7'nin görüşü *“Öğrenciler ders esnasında kamera açmadıkları için ders esnasında dinleyip dinlemediklerini anlayamıyoruz.”* şeklindedir. ÖA7 buna ek olarak ayrıca uzaktan eğitim sürecinde ders disiplininin az olmasından şikâyet etmiştir. Buna yönelik ise *“Öğrenciler ev ortamında kendilerini çok rahat hissettikleri için ders disiplini bozulabiliyor. Derse geç girebiliyorlar ya da derse hiç girmiyorlar.”* şeklinde görüş bildirmiştir. ÖA2 ise bu söylenenlere ek olarak uzaktan eğitim sürecinde ders sürelerinin kısa olmasından hoşlanmadığını *“Ders saatlerinin normale göre daha kısa olması yapacağımız etkinlikleri kısıtlamaktadır.”* sözleriyle dile getirmiştir. Aynı zamanda bu sözleriyle etkinlik sınırlılığından da bahsetmiştir.

“Sürece Yönelik Öneriler” Temasına Ait Bulgular

Öğretmen adaylarının sürece yönelik önerileri alınmıştır. Öğretmen adaylarının hepsi, Öğretmenlik Uygulaması dersinin uzaktan eğitimle yürütülmesi sürecine yönelik dersin uygulamalı olduğu için yüz yüze yapılması gerektiğini önermişlerdir. Buna yönelik ÖA1’in “*Öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği becerileri kazanmak için öğretmen adaylarının yüz yüze eğitimde tecrübe kazanması şarttır. Öğretmenlik Uygulaması dersi öğretmen adaylarının mesleğe başlamadan önce gözlem ve uygulama yapabildiği tek derstir ve bu anlamda önemi çok büyüktür. Bu yüzden dersin yüz yüze olmasını öneriyorum*” önerisi etkili bir öneri olmuştur.

Dersin yüz yüze yapılması ile ilgili önerinin dışında, ÖA 7 ve 8’in farklı önerileri olmuştur. Özellikle ÖA7 birden fazla öneride bulunmuştur. Buna yönelik ÖA7’nin önerileri şu şekildedir: “Derslere giremeyen öğrencilere teknik destek sağlanmalı. EBA alt yapısı geliştirilerek öğrencilere deney etkinlikleri koyulmalı. Yapılandırmacı yaklaşım uzaktan eğitime uyarlanmalı. Öğrencilere evde derse girebilecekleri ortam yaratılmalı.”. ÖA8 ise farklı olarak “Teorik kısmının uzaktan verilip, uygulama kısmının mutlaka yüz yüze olması gerekiyor” önerisinde bulunmuştur.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında gerçekleştirilen bu çalışma, fen bilgisi öğretmen adaylarının görüşleri kapsamında uzaktan eğitimde Öğretmenlik Uygulaması dersinin değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgular doğrultusunda öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersinin uzaktan yürütülmesine ilişkin görüşleri; “Etkililiğine İlişkin Görüşler”, “Karşılaştıkları Olumsuzluklar İle İlgili Görüşler” ve “Sürece Yönelik Öneriler” olmak üzere üç başlık altında tartışılmıştır.

Çalışma sonuçları öğretmen adaylarının genel olarak Öğretmenlik Uygulaması dersinin uzaktan yürütülmesine karşı olumsuz olduklarını gösterse de, yine de öğretmen adaylarının dersin bazı etkililiklerinden bahsettikleri görülmektedir. Öğretmen adayları özellikle Öğretmenlik Uygulaması dersinde uzaktan eğitim sürecinin teknolojiyi kullanmalarına, ders planı hazırlamaya ve ders anlatımlarına fırsat vermesi yönünde katkı sağladığını belirtmişlerdir. Ayrıca sürecin zamandan ve mekândan bağımsız olması ve istenilen zamanda iletişime geçilebilmesi uzaktan öğretmenlik uygulaması ile ilgili olumlu görüşler arasında yer almaktadır. Literatürde öğretmen adayları ile yapılan çalışmalarda da benzer sonuçlara rastlanmıştır (Aslan Altan, 2021; Aygüneş ve diğerleri, 2022; Güven ve Uçar, 2021; Kalkan ve Yıldız, 2022). Aslan Altan (2021) araştırmasında, İngilizce, Okulöncesi ve İlköğretim Matematik öğretmen adaylarının pandemide gerçekleştirilen öğretmenlik uygulaması ile ilgili deneyimlerini ortaya çıkarmışlardır. Bununla ilgili öğretmen adaylarının genel olarak uzaktan öğretmenlik uygulamasında zorluk yaşadıkları ancak mekândan bağımsız olma ve teknolojik materyal hazırlama açısından olumlu görüş bildirdikleri ortaya çıkmıştır. Benzer şekilde Güven ve Uçar (2021) gerçekleştirdikleri araştırmalarında, öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun uzaktan Öğretmenlik Uygulaması dersi ile ilgili olumsuz görüş bildirdikleri de, bazı öğretmen adayları sürecin etkili olduğunu söylemiştir. Literatürde yer alan bazı çalışmalarda ise bu çalışmada ortaya çıkan sonucun aksine, öğretmen adayları sadece olumsuz görüş bildirmişlerdir (Almonacid-Fierro, Souza de Carvalho, Castillo-Retamal, ve Almonacid, 2021; Aydın, 2021; Can, 2022). Fen bilgisi öğretmen adayları ile çalışan Aydın (2021) araştırmasında, fen bilgisi öğretmen adaylarının pandemi sürecinde öğretmenlik uygulaması ile ilgili görüşlerini araştırmıştır. Öğretmen adayları ile yaptığı görüşmelerde öğretmen adaylarının uzaktan eğitimle geçen bu sürecin kendilerine bir dezavantaj olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Yine Almonacid-Fierro ve diğerleri (2021) beden eğitimi öğretmen adayları ile gerçekleştirdiği

araştırmasında, öğretmen adaylarının staj süreçlerinde, öğrencilerle ve okul öğretmenleriyle iletişimde zorluk, didaktik ve değerlendirme süreçlerinde sorunlar ve bağlama uyum sağlama gibi uzaktan çalışma koşulunun doğasında var olan zorluklar yaşadıkları ortaya çıkmıştır.

Öğretmenlik Uygulaması dersi, öğretmenlerin kalitesi üzerinde büyük etkisi olan hizmet öncesi öğretmen eğitiminin en kritik bileşenlerinden biri olarak kabul edilir (Zeichner, 2010). Günümüz öğrenenlerinin hedeflerinden en önemlilerinden birinin bilişim teknolojilerinin aktif olarak kullanıldığı çalışma ortamında bulunmak ve o toplumda yaşamını sürdürebilmek (Balay, 2004) olduğu düşünüldüğünde, uzaktan eğitimde teknoloji ile iç içe olmanın öğretmen adaylarına bir avantaj olması yadsınamaz. Bu da çalışmada öğretmen adaylarının uzaktan eğitim süreci ile ilgili olarak söyledikleri teknoloji kullanmalarına fırsat vermesi yönündeki olumlu görüşleri ile uyumludur. Burke ve Dempsey (2020) ise yaptıkları araştırmalarında, öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde dijital eğitim platformlarını tanımak ve kullanmak açısından fırsat yakaladıklarını belirtmiştir.

Çalışmanın bir diğer sonucu, öğretmen adaylarının genellikle öğretmenlik uygulamasının uzaktan eğitimle yürütülmesine yönelik olumsuz görüş bildirdiklerini göstermektedir. Bunun sebeplerinden biri de öğretmen adaylarının süreçte yaşadıkları iletişim, öğretim süreci ve teknik donanım açısından yaşadıkları zorluklardır. Zorluk yaşadığını belirten öğretmen adayları; öğrencileri derse katmada, gözlem ve değerlendirme yapmada, deney uygulamaları gerçekleştirmede, internet erişiminde, teknolojik donanım ve okula alışma açısından zorlandıklarını bahsetmişlerdir. Öğretmen adayları ilk defa uzaktan eğitim süreciyle öğretmenlik uygulamasına katılmışlardır. Bu noktada sınıfı tanımamaları, uygulama öğretmenini tanımamaları, teknoloji ile öğretime alışık olmamaları öğretmen adaylarının zorluk yaşamalarına sebep olmuş olabilir. Literatürde Öğretmenlik Uygulaması dersinin uzaktan olması ile ilgili katılımcıların olumsuz görüş bildirdiği çalışmalar mevcuttur (Aslan Altan, 2021; Aygüneş ve diğerleri, 2022; Güven ve Uçar, 2021; Ünal ve Durmuş, 2021; Hall, Roman, Jovel-Arias, ve Young, 2020). Aynı zamanda bu sonuç sadece Öğretmenlik Uygulaması dersinin değil, pandemi döneminde gerçekleştirilen uzaktan eğitim ile ilgili de öğretmen adaylarının olumsuz görüş bildirdiğini destekleyen çalışmalar mevcuttur (Bakioğlu ve Çevik, 2020; Cülha ve Yılmaz, 2021; Niemi ve Kousa, 2020; Sintema, 2020; Yılmaz, Sakarya, Gayretli ve Zahal, 2021; Yurdakul ve Susar Kırmızı, 2021). Aygüneş ve diğerleri (2022) beden eğitimi öğretmen adayları ile Öğretmenlik Uygulaması dersini uzaktan gerçekleştirmişler ve çalışma sonucunda uzaktan eğitim ile ilgili sınırlılıkları sınırlı iletişim, düşük katılım, fırsat eşitsizliği, düşük motivasyon ve beceri öğretiminde yetersizlikler olarak belirlemişlerdir. Aslan Altan (2021) ise benzer şekilde öğretmen adaylarının uzaktan Öğretmenlik Uygulaması dersi ile ilgili en fazla karşılaştıkları zorlukların teknik aksaklıklar ve sınıf yönetimi olduğu sonucunu bulmuştur.

Gerçekleştirilen araştırmada öğretmen adayları çevrimiçi Öğretmenlik Uygulaması dersi sürecinde yaşadıkları zorlukların yanında, süreçte sevmediklerini de olumsuz görüş altında söylemişlerdir. Öğretmen adayları süreçte iletişimin kısıtlı olmasını, verimiz az olmasını, yapılan etkinliklerin kısıtlı olmasını, tecrübe eksikliğini, öğrencileri ve uygulama öğretmenini tanıyamamayı, ders disiplininin az olmasını ve ders sürelerinin kısa olmasını sevmediklerini belirtip, bunlarla ilgili olumsuz görüşte bulunmuşlardır. Güven ve Uçar (2021) çalışmalarında öğretmen adaylarının özellikle Öğretmenlik Uygulaması dersinin uzaktan eğitim ile sürdürülmesinin tecrübe eksikliğine sebep olacağına değindiklerinden bahsetmişlerdir. Almonacid-Fierro ve diğerleri (2021) de öğretmen adaylarının öğrenciler ve uygulama öğretmeni ile iletişim kurmada zorlandıkları sonucunu ortaya koymuşlardır. Hizmet öncesi eğitim kapsamında öğretmen adaylarına verilen Öğretmenlik Uygulaması dersinin niteliği öğretmenlerin yetkinlik düzeylerinin artmasında önemlidir (MEB, 2017). Mesleki becerilerin

edinilmesinde özellikle uygulamalı derslerin önemi büyüktür. Bu sebeple uygulamalı derslerin uzaktan eğitimle gerçekleştirilmesi sonucunda öğretmen adaylarının ifade ettikleri olumsuzluklar, öğretmen adaylarının mesleki gelişimleri açısından olumsuzluklara sebep olabilir.

Çalışma sonuçlarından bir diğeri ise öğretmen adaylarının çevrimiçi gerçekleştirilen Öğretmenlik Uygulaması ders süreci ile ilgili söyledikleri önerilerdir. Öğretmen adaylarının hepsi, Öğretmenlik Uygulaması dersinin uzaktan eğitimle yürütülmesi sürecine yönelik dersin uygulamalı olduğu için yüz yüze yapılması gerektiğini önermişlerdir. Bunun yanında birkaç öneri daha söylenmiştir. Öğretmen adayları, derslere giremeyen öğrencilere teknik destek sağlanmasını, EBA alt yapısının geliştirilerek öğrencilere deney etkinlikleri koyulmasını, uzaktan eğitimde de yapılandırmacı yaklaşımın benimsenmesini ve öğrencilere evde derse girebilecekleri ortam yaratılması gerektiğini önermişlerdir.

ÖNERİLER

Bu çalışmada fen bilgisi öğretmen adaylarının görüşleri analiz edilerek, Öğretmenlik Uygulaması dersinin çevrimiçi yürütülmesi değerlendirilmiştir. Özellikle yükseköğretimde uygulamalı derslerin öğretmen adayları tarafından değerlendirilmesi, öğretmenlik mesleki becerileri açısından önemlidir. Çalışmada ortaya çıkan bu görüşler, gelecekteki çevrimiçi uygulamaların geliştirilmesini destekleyebilir. Ancak, bu çalışmanın küçük bir ölçekte ve bir devlet üniversitesinde aynı disiplinden 8 fen bilgisi öğretmen adayıyla yürütüldüğü belirtilmelidir.

Çalışmada her hafta öğretmen adaylarının yapması gereken uygulamalar yer almaktadır. Bu uygulamalarda öğretmen adaylarının çevrimiçi ortamlarda zorlandıkları kısımlar olabilir. Bu gibi uygulamalar gerçekleştirecek araştırmacıların bu duruma dikkat etmesi önerilir. Mevcut çalışmada 11 haftalık bir uygulama süreci olmuştur. 11 hafta öğretmen adayları için oldukça yoğun geçmiştir. Ancak öğretmen adayları çevrimiçi ders sürelerinin kısıtlılığında bahsetmişlerdir. Bunun için yapacakları etkinlikler daha uzun bir süreye yayılarak daha rahat gerçekleştirilebilir. Farklı bir çalışmada, seçilen etkinlikler değiştirilebilir. Çalışmada öğretmen adayları verilen bazı etkinliklerde grup olarak çalışmışlardır. Bu durum uzaktan eğitim sürecinde iletişim açısından bazı sıkıntılara yol açmıştır. Bu sebeple uygulamalar bireysel olarak yaptırılabilir.

Öğretmen yetiştirme programlarının amacı çağın gereklerine sahip nitelikli öğretmenler yetiştirmektir. Ülkemizde yüz yüze eğitime geçilmesine rağmen bir daha uzaktan eğitime hazırlıksız yakalanmamak adına, öğretmenlik uygulaması dersi için etkili uzaktan eğitim kılavuzu geliştirilebilir. Öğretmen adaylarına teknoloji ile ilgili lisans dersleri verilebilir. Uzaktan eğitimde öğretmen adaylarının kullanabilecekleri öğretim yöntem ve tekniklerine özellikle vurgu yapılabilir. Son olarak öğretmen adayı, uygulama öğretmeni ve öğretim elemanı arasındaki etkileşim artırılabilir.

KAYNAKÇA

- Akmeşe, P. P., & Kayhan, N. (2021). Koronavirüs (Covid-19) salgınında özel eğitimde öğretmenlik uygulaması dersi ve öğretmen deneyimleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 73-104.
- Almonacid-Fierro, A., Souza de Carvalho, R., Castillo-Retamal, F., & Almonacid, M. (2021). The practicum in times of Covid-19: Knowledge developed by future physical education teachers in virtual modality. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*, 20(3), 68-83.

- Angoletto, R., & Queiroz, V. C. (2020). COVID-19 and the challenges in education. *The Centro de Estudos Sociedade e Tecnologia (CEST)*, 5 (2), 1-12.
- Aslan Altan, B. (2021). Uzaktan Eğitimde Yeni Serüven: Çevrimiçi Öğretmenlik Uygulamaları. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 753-766.
- Aslan, M. & Sağlam, M. (2018). Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(1),144-162.
- Aydın, S. (2021). Covid-19 pandemisi sürecinde fen bilimleri öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersi ile ilgili görüşleri. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(45), 677-693.
- Aygüneş, A., Mirzeoğlu, A. D., & Güneş, B. (2022). Uzaktan eğitim ile yürütülen öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin paydaş görüşleri. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 12(1), 271-292.
- Bakioğlu, B., & Çevik, M. (2020). Science teachers' views on distance education in the Covid-19 pandemic process. *Electronic Turkish Studies*, 15(4).
- Balay, R. (2004). Küreselleşme, bilgi toplumu ve eğitim. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(2), 61-82.
- Baran, M., Yaşar, Ş., Maskan, A. (2015). Fizik öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 230-248.
- Baştürk, S. (2009). Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının görüşlerine göre incelenmesi. *İlköğretim Online*, 8(2), 439-456.
- Bay, D. N., Şeker, P. T., & Alisinanoğlu, F. (2020). Öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri. *Anadolu University Journal of Education Faculty*, 4(1), 1-20.
- Burke, J., & Dempsey, M. (2020). COVID-19 Practice in primary schools in Ireland report. National University of Ireland Maynooth, Ireland. https://www.researchgate.net/publication/340444601_Covid-19_Practice_in_Primary_Schools_in_Ireland_Report adresinden 10.09.2022 tarihinde indirilmiştir.
- Büyükoztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2018). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Can, E. (2022). Covid 19 Pandemisi Sürecinde Yükseköğretimde Öğretmenlik Uygulamasına İlişkin Öğrenci Deneyimleri. *Journal of Higher Education & Science/Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 12(2).
- Cülha, A., & Yılmaz, S. (2021). Uygulamalı derslerde uzaktan eğitime ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri: Beden eğitimi örneği. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 23(3), 81-92.
- Deli, S., Koray, O., & Kahraman, E. (2022). Experiences of science teachers during the pandemic-based distance learning process and their recommendations about the post-pandemic process. *Journal of Education in Science Environment and Health*, 8(2), 144-167.
- Demir, E. (2014). Uzaktan eğitime genel bir bakış. *Dumlupınar University Journal of Social Science*, 39, 203-212.
- Ergüney, M. (2017). The role of mobile learning technologies in distance education. *Ulakbilge Journal of Social Sciences*, 5(13), 1009-1021.
- Giannini, S., & Lewis, S. G. (2020). Three ways to plan for equity during the coronavirus school closures. Retrieved from: <https://gemreportunesco.wordpress.com/2020/03/25/three-ways-to-plan-for-equity-during-the-coronavirus-school-closures/>
- Güven, S., & Uçar, M. (2021). Öğretmen adaylarının uzaktan eğitim ve öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüşleri. *Journal of Awareness*, 6(3), 165-183.
- Hall, J., Roman, C., Jovel-Arias, C., & Young, C. (2020). Pre-service teachers examine digital equity amidst schools' COVID-19 responses. *Journal of Technology and Teacher Education*, 28(2), 435-442.
- Huss, J. A., Sela, O., & Eastep, S. (2015). A case study of online instructors and their quest for greater interactivity in their courses: Overcoming the distance in distance education. *Australian Journal of Teacher Education*, 40(4), 71-86.
- Kalkan, M., & Yıldız, E. (2022). Covid-19 pandemisi sürecinde okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine yönelik görüşleri. *Eurasian Journal of Teacher Education*, 3(1), 1-18.

- Karakaş, M. (2020). The multi-sociological aspects of the COVID-19 pandemic and the new normal. *Istanbul University Journal of Sociology*, 40(1), 541-573.
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan Eğitim* (1. Baskı). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Kaysi, F., & Aydemir, E. (2017). Uzaktan eğitim süreçlerindeki etkileşim boyutlarının değerlendirilmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(11), 778-790.
- Kazmer, M., & Caroline, H. (2004). *Learning, culture and community in online education: Research and practice*. Newyork: Peterlong Press.
- Koç, A. (2020). Covid-19 salgını sürecinde ilahiyat fakültesi öğretmenlik uygulaması dersinin uzaktan eğitim yoluyla yapılması: örnek bir uygulama modeli. *Milli Eğitim*, 49(1), 851-875.
- MEB Mevzuat (1998/2493). Öğretmen adaylarının Milli Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim öğretim kurumlarında yapacakları öğretmenlik uygulamasına ilişkin yönerge. *Tebliğler Dergisi*, <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/102.html> adresinden 15.10.2022 tarihinde indirilmiştir.
- MEB. (2020). *Millî Eğitim Bakanlığı COVID-19*. <https://www.meb.gov.tr/kovid-19a-ozel-site/haber/22154/tr> adresinden 15.10.2022 tarihinde indirilmiştir.
- Merriam, S. B. (2013). *Qualitative research: A guide to design and implementation* (Çev. S. Turan). Ankara: Nobel.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2017). *Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri*. Ankara: Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü.
- Moore, M. G., & Kearsley, G. (1996). *Distance education: A systems view*. CA: Wadsworth Publishing Company.
- Niemi, H. M. ve Kousa, P. (2020). A case study of students' and teachers' perceptions in a Finnish high school during the COVID pandemic. *International journal of technology in education and science. (IJTES)*, 4(4), 352-369.
- Özdemir, S. M., & Gündoğan Önderöz, F. (2022). Teachers' opinions on teaching primary reading and writing through distance education during the covid-19 pandemic period [Öğretmenlerin Covid-19 pandemisi döneminde uzaktan eğitimle ilk okuma yazma öğretimine ilişkin görüşleri]. *Journal of Teacher Education and Lifelong Learning*, 4(1), 34-50.
- Pekbay, C., & Koray, A. (2022). Pandemi de fen bilimleri derslerinin uzaktan eğitimle gerçekleştirilmesine ilişkin öğretmen adaylarının görüş ve önerileri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(84), 1841-1863.
- Rovai, A. P., & Barnum, K. T. (2003). On-line course effectiveness: An analysis of student interactions and perceptions of learning. *Journal of Distance Education*, 18 (1), 57-73.
- Ruksasuk, N. (1999, August). *Library and information science distance education in Thailand in the next decade*. Paper presented at the 65th IFLA Council and General Conference, Bangkok. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED441495.pdf> adresinden 10.09.2022 tarihinde indirilmiştir.
- Saka, M. (2019). Fen Bilgisi Öğretmenlerinin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerine Yönelik Değerlendirmeleri. *İlköğretim Online*, 18(1).
- Simonson, M. (2007). What the accreditation community is saying about quality in distance education. *Quarterly Review of Distance Education*, 8(2), VII-IX.
- Sintema, E. J. (2020). Effect of COVID-19 on the performance of grade 12 students: Implications for STEM education. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 16(7), em1851. <https://doi.org/10.29333/ejmste/7893>
- Şimşek, S., Alkan, V., & Erdem, A. R. (2013). Öğretmenlik uygulamasına ilişkin nitel bir çalışma. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (34), 63-73.
- Simsek, H., & Yıldırım, A. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seckin Press.
- Tuncer, M., & Bahadır, F. (2017). Evaluation of the distance education programs according to student views that learned in these programs. *Journal of Educational Reflections*, 1(2), 29-38
- Ünal, S., & Durmuş, Z. (2021, Ekim). *Covid-19 pandemisi nedeniyle çevrimiçi yürütülen Öğretmenlik Uygulaması-II dersiyile ilgili öğretmen adaylarının görüşleri*. International Eurasian Conference on Educational & Social Studies, Antalya.
- Yılmaz, H., Sakarya, G., Gayretli, Ş., & Zahal, O. (2021). Covid-19 ve çevrimiçi müzik eğitimi: okul öncesi öğretmen adaylarının görüşleri üzerine nitel bir çalışma. *Journal of Qualitative Research in Education*, 28, 283-299. <https://doi.org/10.14689/enad.28.12>

- Yılmazsoy, B., & Kahraman, M. (2018). Uzaktan eğitimde sosyal ağlar ve öğreticinin etkinliği. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 5-9.
- Yolcu, H. H. (2020). Koronavirüs (covid-19) pandemi sürecinde sınıf öğretmeni adaylarının uzaktan eğitim deneyimleri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(4), 237-250.
- Yurdakal İ. H., & Susar Kırmızı F., (2021). COVID- 19 salgını sürecinde gerçekleştirilen acil uzaktan eğitime ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 11(2), 290-302. <https://doi.org/10.5961/jhes.2021.449>
- Zeichner, K. (2010). Rethinking the connections between campus courses and field experiences in college-and university-based teacher education. *Journal of teacher education*, 61(1-2), 89-99.

EXAMINATION OF OPINIONS ON TEACHING PRACTICE LESSON PERFORMED WITH DISTANCE EDUCATION: A PRE-SERVICE TEACHER PERSPECTIVE

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

With the emergence of the pandemic, one of the undergraduate teaching courses that had to be taught remotely is the teaching practice course. This course has the characteristics of a course that should be taught face to face in terms of being a practical course and containing learning processes in real environments. In this context; It is a matter of curiosity what kind of contribution the teaching practice course carried out with distance education will contribute to the training of pre-service teachers or create negative situations.

In this study, it was aimed to determine the views of pre-service science teachers about the teaching practice course held with distance education during the pandemic period. The problem statement of the research: "What are the views of pre-service science teachers about the distance teaching practice course?" is in the form. The sub-problems are as follow:

1. How do pre-service science teachers evaluate the positive aspects of online teaching practice course?
2. How do pre-service science teachers evaluate the negative aspects of online teaching practice course?
3. What are the science pre-service science teachers' suggestions for the process?

Method

This research was carried out by using a case study, one of the qualitative research designs, and the examined case is the "Distance Teaching Practice course process".

Participants

The participants of the study are 4th grade pre-service science teachers studying at a university in Turkey. Data were collected from 8 of 16 pre-service teachers who took the Teaching Practice course online in the 2020-2021 academic year, adhering to the principle of voluntariness.

Implementation Process

With the declaration of the pandemic within the scope of this research, the lesson plans prepared assuming that the teaching practice course will be conducted face-to-face were changed in accordance with the distance education conditions.

Data Collection Tool and Analysis of Data

In the research, the data were obtained from the semi-structured interviews that the researcher conducted with the pre-service teachers. The semi-structured interview form consists of 11 questions, and detailed questions were also asked in order to obtain more in-depth information, according to the progress of the interview.

Content analysis, one of the qualitative data analysis techniques, was used to analyze the data obtained as a result of the interviews. As a result of the analysis of the interview data, the opinions of the pre-service teachers were examined under three themes: "Opinions on the Efficiency of the Process", "Opinions on the Negativities Encountered" and "Suggestions Regarding the Process".

Findings

The positive statements of the pre-service teachers were coded under the sub-theme of "contributions to the process". The contributions of the process are listed as "being intertwined with technology, giving opportunity to prepare lesson plans and giving opportunity to lectures". Under the sub-theme of the favorite aspects of conducting the teaching practice course with the distance education process, the pre-service teachers mentioned the situations of "being independent of time and place and being in contact".

In the distance education process, pre-service teachers, they stated that they had difficulties in integrating students, making observations and evaluations, performing experiments, accessing the internet, technological equipment and getting used to the school.

What the pre-service teachers said was coded under the disliked sub-theme of "limited communication, lack of data, limited activities, and lack of experience, not being able to get to know the students and the practice teacher, short course discipline and course duration".

Pre-service teachers' suggestions for the process were also received. All of the pre-service teachers suggested that the course for the process of conducting the teaching practice course with distance education should be done face-to-face because it is practical.

These insights emerging in the study may support the development of future online applications. In the current study, there was an 11-week implementation period. Eleven weeks have been quite busy for pre-service teachers. However, pre-service teachers mentioned the limitation of online course times. For this, the activities they will do can be carried out more comfortably by spreading them over a longer period of time. The activities selected in a different study can be changed.

Conclusion and Suggestions

These insights emerging in the study may support the development of future online applications. In the current study, there was an 11-week implementation period. Eleven weeks have been quite busy for pre-service teachers. However, pre-service teachers mentioned the limitation of online course times. For this, the activities they will do can be carried out more comfortably by spreading them over a longer period. The activities selected in a different study can be changed.